تیۆری ئاژاوەی داهێنەرانە.. ئەکرەم سەعید

تیۆری ئاژاوەی داهێنەرانە – الفوضى الخلاقة creative chaos theory

"دوژمنەکەت بناسە"حیکمەتێکی دێرینە؛ لەم وتارەدا هەوڵ دەدەین بیروباوەڕی چینی بۆرژوازی سەردەم بناسین.

هیچ سەردەمێک مرۆڤەکان بێ ئوستوورەی سیستەمەکە نەژیاوون. بەتایبەتی لەسەردەمی سەرمایەداری دڕندەدا گەلێ ئوستوورەی جۆراوجۆر داهێنراوە بۆ گەمژەکردنی خەڵکی و بۆ ڕەواپێدان بە شەرعیەتی مانەوەو کارەکانی سیستەمەکە. یەکێک لەو ئوستوورانەی ساڵانێکە ڕەواجی هەیە: ئاژاوەی داهێنەرانە – الفوضى الخلاقة – Creative chaos یە. مانای سیاسی ئوستوورەکە ئەمەیە:"حاڵەتێکی کۆنترۆڵکراو دیسانەوە بنیاتدەنرێتەوە دوای ئەوەی بەدەستی ئەنقست بە فەوزایەک، ڕمێنرا و تێکوپێک درا"- واتە{سەرەتا داڕمان و دوایی بنیاتنانەوە} بە گوێرەی پلان و بەرژەوەندی ئەمەریکا."مایکل لیدن"بەداڕێژەری ئەم تیۆرە حیساب دەکرێ. مایکل یەکێکە لە ئەندامە پایە بەرزەکانی"پەیمانگای ئینتربرایز"کە قەڵای کۆنسەرڤاتیڤە نوێکانی ئەمەریکایە. مایکل تیۆریەکەی خۆی لە پرۆژەکەی لەژێر ناونیشانی"گۆڕانی سەرتاپای ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست"داڕشتووە. دیارە ئەم پرۆژەیەی مایکل کە کۆنسەرڤاتیڤە نوێکان لەسەردەمی"جۆرج بۆشی دووەم"دا تەبەنیان کرد، لەسەر بناغەی تێڕوانینی هەریەک لە"فۆکۆیاما بۆ کۆتای مێژوو و سامۆئیل هینتیغتون بۆ جەنگی شارستانیەکان"دامەزراوە، کە دوو ئوستوورەی تری کۆنسەرڤاتیڤەکانن کە واقیعی مێژووی سەردەمی ئێمە ئەم ئەفسانانە بە درۆ دەخاتەوە. گرنگ نیە سەرچاوەی"تیۆری فەوزا"لە کوێوە هاتووەو کێ یەکەم جار باسی کردووە. دەکرێ دوای پشکنین هەندێ دەربڕین دەربارەی فەوزا لای"میکاڤیلی"بدۆزینەوە، یان لەنێو دیالکتیکی هیگڵ"گۆڕانی چەندایەتی بۆ چۆنایەتی و یاسای نەفی"دا، یان لای فرێدریک ئەنگلس لەکتێبی"دیالکتیکی سروشت"دا، یان لای جوزیف شومپیتری ئابووریناسی برجوازی کاتێ باسی لەگەشەی تەکنۆلۆژیا کرد، کەناوەڕۆکی دەربڕینەکەی ئەوەی دەسەلماند کەگەشەی کاوەخۆیی لەنێو کاڵاکاندا وردەوردە فۆرمی نوێ لەنێو فۆرمی کۆندا پەیدا دەبێت کەفۆرمی پێشووی خۆی تێکوپێک دەشکێنێ، بۆ نموونە:(گەشەی تەلەفیزیون وەک فۆرم و سیستەمێکی نوێ لەگەشەی فۆرمی ڕادیۆوە).

گرنگ ئەم تیۆریەی کۆسەرچاوەکەی زانستە سروشتیەکان و ئابووری و سیاسیە، کۆنسەرڤاتیڤەی نوێکان لەچەند دەربڕینی جیاوازو شێواوی سیاسیدا بەکاری دەهێنن بۆ تیۆرێزەکردنی پرۆژە کۆنەپەرستە فاشیزمەکەیان بۆئامانجی هەیمەنەی ئیمپراتۆریەتی ئەمەریکا بەسەر جیهانەوە. ئەم تیۆریە ئەمڕۆکە بەنێوی"زانستی فیزیا و سیاسەت"ناسراوە.

سیاسەت و تیۆری شێواوی – chaos theory in politics

پارادایمی بیرکردنەوەی ئیمپراتۆرییەتەکان لەخولی لاوازیبوون و ئاوابوونی خۆریاندا، بریتیە لە نانەوەی پشێوی لە دەورووپشتی خۆیاندا. ئەمە حاڵی ئەمڕۆی بیرکردنەوەو ڕەفتاری وڵاتە یەگگرتووەکانی ئەمەریکایە. ساڵانێکە کۆنسەرڤاتی نوێ کە لێ ئەمەریکاوە تەشەنەی کردووە، بەپشت بەستن بەبیردۆزەکانی فیزیایی چەندایەتی "کوانتی"پلاتفۆرمێکی فەلسەفەی سیاسی داڕشتووە، کە بۆتە بەرنامەی کاری زۆرێک لە سیاسەتمەدارانی ڕۆژئاوا. ئەتوانین بڵێین زۆرێک لەڕووداوەکانی ئەم خولەی جیهانی ئێمە"هەر لە جەنگی ئەفگانستان و عێراقەوە تا سوریا و دیاردەی داعش" ئەنجامی پەیرەوکردنی ئەو پلاتفۆرمە فەلسەفییە سیاسیەیە کە دەسەڵاتدارانی سەرمایەداری لە بەرامبەر قەیرانەکاندا پەیرەوی لێدەکەن.

سەرخەتی ئەو پلاتفۆرمە فەلسەفی سیاسیەیە بەکورتی بریتیە لە:

١/ شتێک نیە ناوی حەقیقەت بێت. حەقیقەتێک نییە تا مرۆڤ هەوڵ بدات بیناسێ. لەوانەیە لە دواجاردا چەند حەقیقەتێکی جیاواز و دژ بەیەک هەبێت، گرنگ ئەوەیە کە یەقین نییە.

٢/ مادام حەقیقەت نییە کەواتە بێ هودەیە بە"میتودی ئیستقرائی"؛ واتە لێکۆڵینەوە لە دیاردەکانەوە بۆ زانینی جەوهەری شتەکان هەوڵ بدەین خوێندنەوەمان و پێشبینیمان بۆ پاشەڕۆژ هەبێ، چونکە بۆ پاشەڕۆژ دەکرێ چەندەها ئەگەری بێ شوماری دژبەیەک هەبێ.

٣/ دونیا/ گەردوون و بوون بریتیە لە فەوزا/ ئاژاوە/کاوس chaos، هەموو دیاردەیەک و شتێک لەم گەردوونەدا لە نێو فەوزادایە. هەموو دیاردەیەک بە ڕووکەشی ڕێکوپێکە بەڵام لەڕاستیدا لەناخیدا لەفەوزادا دەژی. مێژووی کۆن و ئێستا و ئایندەی جیهان بریتیە لە فەوزا. کەواتە گێلیەتیە و هەڵەیە ئێمە بۆڕێکوپک کردنیەوە خۆمان خەریک کەین. بەدرێژای مێژوو مرۆڤەکان لە جەنگدا بوون دژی یەکتری و کوشتاری یەکتیریان کردووە. مێژووی مرۆڤایەتی پڕیەتی لە داستانی کۆکوژی، کەواتە ئێمە بۆ ئەبێ بچین بە دژی ئەم لێژێکەی مێژوو کار بکەین و جەنگەکان بووەستێنین. مرۆڤ تا ئەو ساتەی لەسکی

دایکیایەتی لەحاڵەتێکی ئاسایی و جێگیردایە، هەر ئەوەندەی لێدایک بوو تووشی فەوزا دەبێت؛ ڤایرۆس و میکرۆبەکان هێرشی بۆ دەهێنن، نەخۆش دەکەوێت، گەر نەمرێ ئەوا کە گەورە بوو دەشێ لە کارەساتێکی سەیارە یان لە شەڕێکدا یان بە نەخۆشیک دەمرێ. مرۆڤ چارەنووسی هەر مردنە کەواتە ئێمە بۆ دەبێت خۆمان سەغڵەت کەین بۆهۆی مردنی یان کوژرانی مرۆڤەکانەوە. دیاردەی داعش شتێکی چاوەڕوانکراوێو ئاساییە بۆ ئەو ناوچانە، ئیدی بۆ دەبێ ئێمە بێهێزی خۆمان لەبەینی بەرین. ئێمە هەر سنووری وڵاتەکەی خۆمان دەپارێزین گەر کارێکیش بکەین بە کاوەخۆی و بێ زیان بە ئابووری و سەربازی خۆمان دەیکەین.

٤/ شتێک نیە ناوی ڕێزی سەروەری و شکۆ و سنووری دەوڵەتەکان بێت. هەر وڵاتێک ویستی بەرەنگاریمان کات، کافیە بۆ ڕماندنی دەسەڵاتەکەی و نانەوەی فەوزا تێیدا، بۆئاسانی بێلێدانێک لەڕووکەشی دەرەوەی کە خۆگرتوو و ڕێکوپێک دێتە پێشچاو، بریندار بکەین تا لە فەوزاو جەنگی ناوخۆی هەموو دژی هەموو دەگلێت، ئەو دەمە زۆر بەخێرایی خەڵکی ئەو وڵاتە دابەش دەبن بۆ گرووپی دژ بەیەک، و لە جەنگێکی چەند ساڵەوە دەگلێن و لە خوێنی یەکترا دەگەوزێن، دواتر ئێمە زۆر سانا هەژموون و دەسەڵاتی خۆمان دەسەپێنین بە سەریاندا. کوێمان بووێ بە ئاسانی دەتوانین لە پاشاگەردانی و فەوزادا غەرقی کەین.

٥/ بەپێی دالەی گاوس یان چەماوەی گاوس”Gauss curve” زیاد لەسەدا هەشتای مرۆڤەکان، هۆشێک و هۆشیارێکی دیاریکراویان هەیە، بۆزمانێکی تر یانی گەوج و گەمژەن. ئەم بڕە زۆرەی بەشەر دەتوانین بە بیروباوەڕی ئایینی و ئەفسانەکان و خورافات هەژموونی خۆمانی بە سەریاندا فەرزکەین. بۆیە بڵاوکردنەوەی بیری ئایینی هەر لە(پیرۆزی مانگای هیندۆسیەکانەوە، تا دەگاتە خورافاتی دنیای پڕ لە دادپەروەری و ئاشتی سەردەمی خەلافەتەکانی ئیسلامیەکان، یان ئەفسانەی گەڕانەوەی مەسیح و جەنگی هرمجدون، جیاوازی تائیفی نێوان شیعە و سونە یان کاتولیک و پروتستانت،، هتد)بە بڵاوکردنەوەی ئەم ئەفیونانە جەنگ و فەوزای سەد ساڵ مسۆگەر دەکەین لە دونیادا. چونکە ئاشتی و هاڕمۆنی و پێکەوە گونجان، حاڵەتێکی کاتی و تێپەڕە، بەڵام جەنگ و ئاشووب و ململانێ و پەرتەوازە بوون، حاڵەتێکی هەمیشەیی و بەردەوامی مرۆڤەکانە.

٦/ فرە قەیرانی شێوازی هەرە سەرکەتووە بۆ ئەوەی دوژمنان بخەیتە بازنەیەکی داخراوەوێو نەتوانێ لێی دەرباز بێت، بە دەردێکی دەبەین کە لە ژان و کێشەیەکەوە بۆ ژان و کێشەیەکی دی تەپاوتل بخوا، و سەری نەپەرژێتە ئەوەی هێز کۆکاتەوەو بەرەنگاری ئێمە کات.

ئەم پرنسیپانەی کۆنسەرڤاتیە نوێکان بخۆرێ بەرچاوی خۆت و تەماشای

حاڵی عێراق و سوریا بکە، جەنگی پیرۆزو تیرۆر بە ناوی ئایینەکان و موقەدەساتەوە، لە کێشەکانی باکووری ئەفەریکا بڕوانە و بیرێک لە قەیرانی پەناهەندەیی بکەرەوە لە ئەوروپا، سەرنجتداوە ڕۆژ نا ڕۆژێک جۆرە نەخۆشیەکی ترسناک پروپاگاندەی بۆ دەکرێ؟! یان ترس لە هەڵگیرسانی جەنگی جیهانی سێیەم. نانەوەی فەوزا لە دونیادا بۆ ئەوەی دواتر دەسەڵاتی خۆت فەرزکەیت بە سەریا، سیاسەتی نوێی باڵی موحافیزکاری بۆرژوازی جیهانییە. لە سەردەمی تێکەولێکە و ترازانی پەیوەندیەکان و شتەکان، سەردەمی سڕینەوەی سنوورەکان، سەردەمی مردنی موقەدەس و سەرهەڵدانی موقەدەسی نوێ، سەردەمی فرە قەیران و مردنی مۆڕاڵ و ئینسان، مردنی شکۆ و ڕوخان، ئێمە چۆن و بە چ بیروباوەڕێکەوە دەتوانین ڕووبەڕووی دونیای متەوەحشی سەرمایەداری ببینەوە؟!. ئەم تیۆریە کۆنسەرڤاتیڤە ساڵانێکە سیاسیەکانی بۆرژوازی کاری پێدەکەن و فەوزاو داڕمانی دەوڵەت و کۆمەڵگەی"ئێراق، لیبیا، سوریا، یەمەن،، هتد"بەرئەنجامی پراکتێزەکرنی ئەم تیۆریە وەحشیەی سەرمایەدارانی سەردەمی ئێمە.

قەیران و جەنگ و شێواوی

(لە شاری سلێمانی هێزەکانی سەر بە پاقەیە هێرشیان کردە سەر لالەزارە/ هێزەکانی سەر بە جەلالی پەلاماری دەرۆزێر دەدەن/ هێزەکانی زیلینسکی بۆ فەوزەکەی بێفەڕکەوان هێرشیان کردە سەر وێستگەی ئەتۆمی کورسکی ڕووسیا و ئاگری لێکەوتەوە/ گەمارۆدانی ڤەنزوێلا لەلایەن هێزی دەریایی ئەمریکا کۆکردنەوەی سەربازی بەرفراوانی لێکەوتەوە – قەیرانی کاریبی/ جوڵاندنی هێزەکانی ئەمەریکا لە عێراق و باسی مووشەکی نوێی ئێران باسەکە بۆ ئامادەکردنی ناوچەکە بۆ خولێکی نوێی جەنگ لە نێوان ئەو دوو لایەنەدا)- ئەوانە کورتەی چەند هەواڵێکی ئەم چەند ڕۆژەی ڕابردووە.

جیهانی سەرمایەداری ئەمڕۆ بەهۆی قەیرانی ئابووری و کێشمەکێشی دەوڵەتەکان و ئەحزابەکان لەسەر دەسەڵات و سامان، وەک گۆمێکی لیخنی بۆگەنی لێهاتووە کە پڕە لە تیمساح و پەلاماری یەکتر دەدەن.

لە سیاسەت و فکردا چەندەها پرۆژەو ڕەوت گوزارش لەم قەیران و پشێویە دەکات. ئەمڕۆکە بوونی موئامەرات و تیۆری فەوزای خەلاقە و ئیدارەی تەوەحش، و دەرکەوتنی ڕەوت و بزووتنەوە کۆنەپەرستەکان و فاشیزمەکان، داڕمانی دەوڵەتان و کۆمەڵگەکان و بوونی دەوڵەتی فاشل، کارەساتی کۆچ و پەنابەری، پارچەپارچەکرنی وڵاتان و دابەشکرنیان لەسەر بناغەی شوناسی تائفی و قەومی،، هتد، هەموویان لەم خولە مێژوویەدا بەرئەنجامی قەیران و فەوزای نێو بەرهەم هێنانی سەرمایەدارین.

ئەوە حەقیقەتێکی بەرچاوە کە سیستەمی سەرمایەداری لە قەیران و پشێویدایە، کەس نکوڵی لەوە ناکات کە سیستەمەکە ئەگەری هەیە بە چەند سیناریۆوی ترسناکدا بڕوات، چونکە سیستەمەکە لەنیو قەیرانی وجودی و کینونەی خۆیدا دەژی؛ ساڵ بە ساڵ قەیران و جەنگ و بڵاوبوونەوەی پشێوی زیاد دەکات، جەنگێک تەواو نەبووە سیناریۆی جەنگێکی تر دادەڕێژرێ، بە سوریایی بوون و بە لیبیایی بوونی وڵاتانی دی، جەنگ لە ئوکرانیا یان لە دەریای چین، پشێوی و تیرۆر لە ئەوروپا و ئەمەریکا،، هتد، لە زیادبوونە و پانتایی تازە داگیر دەکات، گەر ساڵەکانی نەوەدەکان ئەفگانستان و عێراق و سۆمال بوو، ئەمڕۆکە کێشەی زیاد لە نیوەی جیهانە. بۆیە تاکە ئەگەر بۆ ئایندەی نزیک یان ئەگەری سەرەکی بوونی نییە، بەڵکە چەندەها ئەگەر و گریمانە هەڵدەگرێ، و دەشێ هەر گریمانەێک و ئەگەرێک بە ئەندازەێک دروست بێ.
بۆیە هیچ هێزێکی جیهانی و ناوچەیی ناتوانی سەقامگیری بگەڕێنێتەوە بۆ سیستەمەکە، هیچ ڕێکەوتنێک و کۆبوونەوەێکی سەرکردەی وڵاتە زل هێزەکان(شی و بایدن لێ کۆبوونەوەی واشنتۆن – ترەمپ و پۆتین لێ کۆبوونەوەی ئالاسکا)لە قەرەی چارەسەری دەردی دنیای سەرمایەداری نایەت، کەس نەتوانا، نەڕێگا چارە، نە نەخشەڕێگای دەربازبوون لە قەیران و فەوزای پێ نییە، چونکە هێزو ڕەوتی تێکدان لە کێشەی کینونەت و ناکۆکییەکانی ناوخۆی سەرمایییەوە سەرچاوەی گرتووە، ئەو قەیرانە بنیەوی و فەوزایەی سەرمایە، بوونەتە پاڵنەرێک و ماتۆڕێک، بوونەتە هێزێکی دینامیکی بۆ جەنگ و تیرۆر کە قاتووقڕی و کوشتار ساڵ بۆ ساڵ زیاد دەکات، تازە وەک بڵێیت ئەم مەیل و ڕەوتە تێکدەرە لە نێو ڕەحمی سیستەمی سەرمایەداری هاتوونەتەدەر، دوێنێ تارمایێک بوون بەڵام ئەمڕۆکە بوونەتە بەرجەستە و واقیع.
ئێمە ڕۆژانە لەگەڵ کێشەی"جەنگ و هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگەکان و دەوڵەتەکان و لێکترازان و برسیەتی و کۆچ"دا دەژین، ئەوکێشانە بوونەتە هەواڵی ڕۆژانە و بەچاوی خۆمان دەیان بینین.
ئەگەرچی ئەم واقیعە تاڵە پیلان و نەخشەی ستراتیژی و بەرئەنجامی بە گژاچوون و ململانێی هێزەکان و دەوڵەتەکان زیاتر قوڵەکە خەستر دەکاتەوە، بەڵام هیچ کام لەو هێزو لایەنانە، نەویست و نەتوانای چارەسەری ئەم حاڵ و ئاقاری وێران بوونەی بۆ ناکرێت، وەهەندێ دەوڵەت و هێزیش بەپێی بەرژەوەندی خۆیان کار لەسەر فەوزای دونیا دەکەن.

تازە کار لە کار ترازاوە، چاو هەتەر ناکا،
ئێمە ڕێمان ون کردووە.

شەیتانەکان بوونەتە ڕێبەرمان
تا بۆ هەمیشە چەواشەمان بکەن.
ئەوان زۆرن
ئاخۆ بەرەو کوێمان دەبەن؟
ئاخۆ بە سرودی ماتەمبار چی دەبێژن؟
ئەوە جنۆکەیەک بە خاک دەسپێرن؟
یان ئاهەنگی زەماوەندی عیفریتەیەک دەگێڕن؟-
پێشکین -.

عێراق لە داڕمانی دەوڵەتەوە بۆ هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگە

ئەو باسە لە نێو مەلەفی{ستراتیژی ئاژاوەی داهێنەرانەی ئەمەریکی بۆ ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست}دا تاوتوێ دەکرێ، چونکە عێراق یەکەم وڵات بوو کە ئەمەریکا لە ساڵی ١٩٩١وە پلانی ئاژاوەی داهێنەرانەی تێدا پەیڕەو کرد، بە لێدانی سوپا و دەوڵەتی عێراق لە(گەردەلولی بیابان بەناوی ئازادکردنی کووەیت)، و بەهۆی گەمارۆی ئابووری و ناوچەی دژە فڕین لەلایەن هێزەکانی هاوپەیمان بە مەرامی پاراستنی باکوور و باشووری عێراق دروستکرا؛ و کوردەکان بوونە خاوەنی مافی ئۆتۆنۆمی بەڕێوەبەری خۆسەری ژێر دەسەڵاتەکانیان؛ و شیعەکانی سەر بە ئێران هێزیان بەرفراوانتر بوو، لەو کاتەوە بونیادی دەوڵەتی عێراق بە فعلی داڕما و نابوتکرا. بەتایبەتی دوای لێدانی ساڵی ٢٠٠٣ ئیدی لە عێراقدا دەزگاکانی دەوڵەت لەوانە بۆ نموونە{سوپا، دادگا، دەزگاکانی باج کۆکردنەوە،، هتد}وەک بوونێکی مادی ڕاستەقینە نەما، بەڵکو عێراق تەنها ناوێک بوو یان وەک سیمبۆل لەسەر نەخشە و هێڵەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان وێنەیەکی بێناوەڕۆک بوو.

لە عێراقدا هاوکات و بە موازی پرۆسەی داڕمانی دەوڵەت پرۆسەی هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگە دەستی پێکردووە، کە ئەمەی دوایی لەوەی یەکەم ترسناکترە؛ چونکە لە(پلانی ستراتیژی ئاژاوەی داهێنەرانەی ئەمەریکی)دا پرۆسەی داڕمانی دەوڵەتەکان لە(عێراق، لیبیا، سوریا، سودان،، هتد)دەبێتە مایەی دەوڵەتی فاشل و گرگن کە میلیشیاکان دەسەڵاتییان هەیە نەک دەزگاکانی دەوڵەت، ئەما پرۆسەی هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگە دەبێتە لیکترازانی پێکهاتی چینایەتی کۆمەڵگە و گۆڕینی بۆ پێکهاتی تائیفی و ئیسنی، لەرێوە دەخ و ژینگەیەکی کۆنەپەرستی زاڵدەبێ کە هاوکاری و پیشتوانی مرۆڤەکان بۆ یەکتر نامێنێ، و کۆمەڵگە دەبێتە جەنگەڵستانێکی پڕ لە گروپی دڕندە کە(دۆزەخی جەنگی هەمووان دژی هەمووان – جەنگی ناوخۆیی)تێیدا بەرقەرار دەبێ؛ یانی بە واقیعی و فیعلی لەتێک بوونی دیاردەی

تەکنەلۆژی لە چەک و ئامرازەکانی پەیوەندیگرتن، بەڵام عێراق گەڕاوەتەوە بۆ سەردەمی پێش مۆدێرنیتە – بۆ سەردەمی تاریکی چەرخی ناوەڕاست.

ئەمرۆکە دەوڵەت و کۆمەڵگەی عێراق نزیکەی ٣٥ ساڵە لەنێو دەزەخی(ئاژاوەی داهێنەرانە)دا دەژی، و لە ڕاستیدا سیما و بونیادی دەوڵەت و کۆمەڵگەی نەهێماوەی لەدەستداوە، چونکە عێراق هەر بەو پلانە خرایە ژێر بەرداشی کێبڕکێکی دەوڵەتەکان(ئەمەریکا و ئێران - هەروەها تورکیا، سعودیە، ڕوسیا و چین)، لەڕەوە کێشمەکێشی هێزەکانی(شیعەکان، حیزبی بەعس، سونەکان، ناسیۆنالیستە عەرەبەکان و کوردەکان و تورکەکان،، هتد)هەم لە بەرژەوەندی بەرتەسکی گورپەکانی ناوخۆ وەهەم پەیوەند بە بەرژەوەندی دەوڵەتە زل هێزەکانی جیهانی و ناوچەیی، دیمەنی عێراقێکی خاوەن دەوڵەتی فاشل و گەندەڵ و کۆمەڵگەیەکی هەڵوەشاوە نمایش دەکەن.

ئەم دیمەنی هەڵوەشاندنەوەی(پەیمانی کۆمەڵایەتی ڕۆسۆ و لاوازی ڕۆڵی پێکهاتی چینایەتی و ململانێی چینایەتی لە کۆمەڵگەدا)ئەنجامی ڕاستەوخۆی پرۆسەی(ئاژاوەی داهێنەرانە – الفوضى الخلاقة)ئەمەریکا پێی وایە بۆ داڕمانی دەوڵەت و هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگەکان؛ بەتایبەتی لەم سەردەمەشدا بەهۆی بە بنبەست گەیشتنی ئەزموونەکانی مارکسیسم و ئەحزابەکانی، خودی بزووتنەوەی کرێکاری و سۆسیالیستی لە هەژاری فکری و لاوازی کاری شۆڕشگەریدا دەژین.

دەشێ ئەو قسانەی سەرەوە بۆ زۆرێک لە خەڵک نوێ نەبێ، و خەڵکی زیاتر بە دوای ڕێگاچارە و ئەڵتەرناتیڤەوەیە. بەڕای من لە خولی قەیرانی ئابووری و دەندەیی سەرمایەداری ئەمڕۆکەدا، کە کۆنەپەرستی و جەنگ و پشێوی ناوچەیی و جیهانی دیاردەیەکی زاڵە، ئەو بیروباوەڕ و ئەحزابانەی ئێستاکە هەن بە هەرچ بەرنامە و ئیدعایەکەوە کە هەیانە، توانای دەربازکردنی مرۆڤایەتیان نە لە عێراق و نە لە هیچ ناوچەیەکی دیدا نییە، چونکە ئەوانە خۆیان هەڵگری ڤایرۆس و سینتەمی خولی دەندەیی سەرمایەدارین، و ئەنجامی کارەکانیان بە هەرچ نیازپاکی و دڵسۆزییەکەوە کە هەیانە بێ، لە خولانەوە لە بازنەی داخراوی سیستەمی سەرمایەداری دەندە زیاتر دەنا هیچی دی ئەنجامی نابێ.

کۆمەڵگەی عێراق وەک شوتییەک بە چەقۆ قاش قاش کرابێ، بەوجۆرە ئەویش بە فرەنەتەوە و ئیتنیك و ئایینزای جیاواز دابەشکراوە، لەڕەوە ئەرکی یەکەم گەڕانەوەی شوناس و هۆشیاری ئینسانییە بۆ خەڵکی و گەڕانەوەی دەسەڵاتە بە دەستی ئەو خەڵکە، ئەوەش بەبێ تووڕدانی(ئەمەریکا و ئیران)بە دەرەوەی عێراق، و دادگایی و سزادانی تاوانباران و گەندەڵکاران مەیسەر نابێ. ئیدی باسی سودانی

چی دەکات بۆ داماڵینی چەکی حشد و کوردەکان چی دەڵێن دەربارەی
مووچە و نەوت و پەیوەندی هەرێم و ناوەند، یان هەڵبژاردن ئەنجامی
چییە، و ئەمەریکا و ئێران لەم ڕۆژانەدا چۆن هەوڵی قایمکردنی
نفوزی خۆیان، و پارتی چۆن سەرکوت دەکات، و پاق□ل چۆن دەیەوێ
سلێمانی پاککاتەوە لە نەیارانی دەسەڵاتی یەکیەتی، هتد، ئەوە
هەمووی تەفاسیلە.

ئەفسانەی باڵندەی سیمرخ

من دوای ئەوەی بڕوام بە هیچ کام لەو بیروباوەڕ و ئەحزابانەی ئەمڕۆکە هەن نەما، دەمتوانی بێدەنگی هەڵبژێرم، وەک ب□□□ک لە سۆسیالیستەکان کە وازیان هێناو بێدەنگ بوون و بەئەسپایی خۆیان لە نووسین دوورخستەوە، بەڵام من پێم باشە لانیکەم ڕای خۆم بنووسم بەهیوای ئەوەی سوودی هەبێ.
دوای ئەوەی خەڵکی(ناحیەی وەرتێ)ل□دزی بێکارەبایی هاتنە سەرشەقام و هێزەکانی ئاسایش بەشێوەیەکی دڕندانە و هەڕەمەکیانە کەوتنە لێدان و دواتر تەقەکردن لە خۆپیشاندەران، بەڕێزێک نووسیبووی:(درەنگ یان زوو ئەبێ دەسەڵاتی بنیاتنراو لەسەر بەشداری و دەخاڵەتی ڕاستەوخۆی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش لەڕێگەی شورا و ڕێکخراوەکانی خۆیەوە جێگەی ئەمان بگرێتەوە.). منیش ساڵانێک ئەو ئومێدە جوانەی سەرەوەی ئەو بەڕێزەم هەبووە، بەڵام ئێستا ڕام وایە کە ئەوە ئومێدێکی زۆر خەیاڵییە؛ ئاخر چۆن لە هەرێمێکی گچکەی وەک کوردستان کە چواردەووری بە دوژمن گیراوە(شورا و ڕێکخراوەکانی جەماوەری کرێکار دەسەڵات دەگرنە دەست)؟ ئایا چارەنووسی دەسەڵاتی ئەو شورایە لە کۆمۆنەی پاریس باشتر دەبێ؟. من ڕام وایە لەم سەردەمەی سەرمایەداری دڕندەدا(ئەگەر شۆڕش بە ڕێکەوت لە ئەنجامی تەقینەوەی تووڕەیی جەماوەر بێ، و شۆڕشێکی بێ پشتیوانی هێزی مەزنی شۆڕشگێڕان لەجیهاندا بێ)ئاکامەکەی کارەسات و تراجیدیایە.
مرۆڤایەتی چۆن لە کۆیلایەتی ڕزگاری دەبێت؟ ویستی مرۆڤایەتی بۆ گەیشتن بە ئازادی و یەکسانی کۆتایی نییە، لەتەک ئەوەی هەرجارەی لە هەوڵ و ڕاپەریندا بۆ گەیشتن بەو ئامانجانە شکستی خواردبێ، جارێکی دی بە وزەو تەقەلاێکی نوێ هەوڵی داوەتەوە تابگات بە ئامانجەکانی، بۆیە مرۆڤایەتی هاوشێوەی باڵندەی سیمرخ□. □□□□□□□ □□□□□(□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□)□□□□□□□ □□ □□□□□□□ □ □□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□*، □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□، و لەبری ئەوەی کۆمەک بە مرۆڤایەتی بکەن بۆ گەیشتن بە خەونەکانی، بە پێچەوانەوە

بوونەتە وەهەک و مرۆڤایەتییان لە بازنەیەکی داخراوی سیستەمی چەوسانەوەدا هێشتووەتەوە.
بە دەربازبوون لەو بازنە داخراوەو تێکشکاندنی سیستەمی چەوسانەوە، مرۆڤایەتی ڕێگاچارەی نییە جگە لەبوون بە هاوشێوەی باڵندەی سیمرخ؛ واتە لەنێو بڵێسەی ئاگری سووتاندنی هێلانە کۆنەکەی، دەداتە شەقەی باڵ و بەنددەبێتەوە؛ یانی تەواوی بیروباوەڕەکان و ئەحزابەکانی ئێستا بداتە بەر ڕەخنە و بیری نوێ و ڕێگای نوێ دابهێنێ بۆ ڕماندنی سیستەمی سەرمایەداری دڕندە. تەنها بە لەدایکبوونی بیروباوەڕ و هێزێکی نوێ کە سەرجەم ئەم جەنگەڵستانە بسوتێنێ و تێیپەڕێنێ، ئومێد بە ڕزگاربوون و قوتاربوون لە دۆزەخی سەرمایەداری هەیە. ئەمە ئەمڕۆکە لە ساتەکانی ژانی لە دایکبوونی ئەو بیروباوەڕ و هێزە دادپەروەر و یەکسانی خوازەداین لە جیهاندا، و هیوادارین ئەو لە دایکبوونە زۆر نەخایەنێ.

- أسطورة طائر فينيق /ئوستوورەی باڵندەی سیمرخ / The legend of the Phoenix: چیرۆکێکی ئەفسانەییە دەربارەی باڵندەیەکی نەمر کە لەڕێگەی مردن و لەدایکبوونەوە خۆی نوێ دەکاتەوە. سیمرخ بە زێری وەک باڵندەیەکی جوان و بەهێز وێنا دەکرێت، کە هێمای نەمری و نوێبوونەوە و هیوایە. لەم ئەفسانەیەدا کاتێک باڵندەی فینیکس لە مردن نزیک دەبێتەوە، هێلانەیەک لە گیا و لق و پەپی بۆنخۆش بۆ خۆی دروست دەکات و ئاگری تێبەردەدات، و لەو خۆڵەمێشەوە باڵندەیەکی نوێ هەڵدەستێت بۆ ئەوەی جێگەی بگرێتەوە.
** یەکەم کەس کە گووتی بیروباوەڕی مارکس کراوە بە ئایدۆلۆژیا ”کاڕڵ کۆرش” بوو:(ئەم داڕمانەی مەزهەبی/دکتۆرینی بیروباوەڕی مارکسی و بوونی بە تەنها پاساوێکی ئایدۆلۆژی بۆ دەوڵەتێکی سەرمایەدار کە لەسەر بناغەی سەرکوتی بزووتنەوەی چینی کرێکارانی شۆڕشگێر دامەزراوە، ئەمە قۆناغی یەکەمی پێکهاتنی ئایدۆلۆژیای مارکسی بوو لە ڕوسیا.)./کاڕڵ کۆرش/ ئایدۆلۆژیای مارکسی لە روسیا/ لە ساڵی ١٩٣٨ نووسراوە/ سەرچاوە ئەرشیفی مارکسیسم بە زمانی ئینگلیزی.